

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การอ่านเป็นทักษะที่มีความสำคัญและมีคุณค่ายิ่งต่อการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือสำคัญในการค้นคว้าเพิ่มเติมทำให้เกิดพัฒนาการไม่ว่าจะเป็นด้านสติปัญญา ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ พฤติกรรม การดำเนินชีวิต ศิลธรรม จริยธรรม ค่านิยม การอ่านมีส่วนช่วยปรับปรุงชีวิตให้สดใสสมบูรณ์โดยเฉพาะเด็กที่อยู่ในวัยเรียน หากมีความสามารถในการอ่านดีย่อมได้รับการยอมรับสามารถร่วมเรียน ร่วมเล่นกับเพื่อน ๆ ได้ดี ในทางกลับกันเด็กคนใดอ่านไม่ได้ก็ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ เด็กที่มีอุปสรรคในการอ่านย่อมขาดความมั่นใจในตนเอง ทั้งยังเป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนอย่างมาก ความสำเร็จทางการศึกษามักเป็นผลมาจากความสามารถในการอ่าน โดยเฉพาะเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ (Learning Disability) ซึ่งเป็นเด็กที่มีระดับสติปัญญาที่อยู่ในระดับปกติหรือมีระดับสติปัญญาสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ยของคนทั่วไป แต่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ได้แก่ การไม่เข้าใจหรือไม่มีความสามารถในการใช้ภาษาพูด การใช้ภาษาเขียน ตลอดจนการมีปัญหาในการฟัง การคิด การอ่าน การเขียน การสะกดคำ หรือความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์บกพร่อง ซึ่งหมายความรวมถึงเด็กที่มีความบกพร่องในการรับรู้ มีการทำงานของสมองบกพร่อง (Minimal Brain Dysfunction/MBD) มีความบกพร่องทางการอ่าน (Dyslexia) บกพร่องด้านการสื่อสาร (Aphasia) มีสมาธิสั้นอยู่ไม่สุข (Attention Deficit Hyperactivity Disorder - ADHD) เด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้บางคนอาจมีปัญหาหลาย ๆ ด้าน หรือเพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น (The Concise Columbia Electronic Encyclopedia, 1994) จากผลการศึกษาในต่างประเทศพบว่าร้อยละประมาณ 80 ของกลุ่มเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้เป็นเด็กที่มีปัญหาด้านการอ่าน (Lerner, 1993; Ysseldyke & Algozzine, 1995) และประมาณร้อยละ 10 – 15 ของเด็กที่เรียนในโรงเรียนของประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน (British Dyslexia Association, 1995: 1) สำหรับในประเทศไทยมีการศึกษาเกี่ยวกับจำนวนของเด็กที่มีปัญหา

ในการเรียนรู้้น้อยมาก จากการศึกษาวิจัยของ สุชีรา ภัทรายุศวรรัตน์และคณะ (2536, 23-48) เมื่อปี พ.ศ. 2536 ได้สำรวจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียน 3 แห่งใน กรุงเทพมหานคร จำนวน 91 คน พบว่ามีนักเรียนที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ประมาณ ร้อยละ 14 และ ในปี พ.ศ. 2542 กวี สุวรรณกิจและคณะได้สำรวจนักเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 1,057 คนจากโรงเรียน 6 แห่งในกรุงเทพมหานครเช่นกัน พบว่ามีนักเรียนที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ประมาณร้อยละ 6 ส่วนสถิติเกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ ด้านการอ่านโดยเฉพาะนั้นมีการรวบรวมไว้ในหนังสือ The International Book of Dyslexia (Salter and Smythe, 1997: 238) ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากประเทศต่าง ๆ 14 ประเทศ พบว่าประเทศที่มีอัตราส่วนของผู้มีความบกพร่องในการเรียนรู้ด้านการอ่านสูงที่สุดคือ ประเทศไนจีเรีย โดยมีอัตราส่วนสูงถึง ร้อยละ 11 รองลงมาได้แก่ ประเทศรัสเซีย และฟินแลนด์ ซึ่งมีอัตราเท่ากันคือ ร้อยละ 10 อันดับถัดไป ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ร้อยละ 8.5 ญี่ปุ่นร้อยละ 6 เบลเยียมและ กรีซมีอัตราเท่ากันคือ ร้อยละ 5 อิตาลีร้อยละ 1.3-5 อังกฤษและโปแลนด์ร้อยละ 4 สิงคโปร์ร้อยละ 3.3 นอร์เวย์ร้อยละ 3 สาธารณรัฐเชค ร้อยละ 2-3 และอันดับสุดท้ายคือ ประเทศสโลวัก มีอัตราส่วนของผู้มีความบกพร่องในการเรียนรู้ด้านการอ่านร้อยละ 1-2

ในประเทศไทยยังไม่มี การสำรวจอัตราส่วนของเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ด้านการอ่านอย่างเป็นทางการ จากการศึกษาของแพทย์หญิงนิชรา เรืองคารกานนท์ (2543) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับปัญหาในการเรียนรู้ด้านการอ่านในเด็กเล็กและนักเรียนระดับประถมศึกษา ทำให้ทราบว่าในการสำรวจและคัดแยกนักเรียนที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ด้านการอ่านที่โรงเรียนวัดเสมียนนารี เมื่อ พ.ศ. 2543 โดยสำรวจนักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 จำนวน 600 คน พบว่ามีนักเรียนที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ด้านการอ่านคิดเป็น ร้อยละ 6 และจากการที่ผู้วิจัยได้ใช้แบบคัดแยกเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ของ ผดุง อารยะวิญญู มาใช้คัดแยกนักเรียนจำนวน 198 คน ซึ่งศึกษาอยู่ในโรงเรียนอานวย กนกศิริอนุสรณ์ ในสังกัดกรุงเทพมหานครเมื่อปีการศึกษา 2543 พบว่ามีนักเรียนที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ด้านการอ่านขั้นรุนแรงจำนวน 8 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 4.04 และพบนักเรียนที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ด้านการอ่านที่ควรได้รับการช่วยเหลือจำนวน 21 คนหรือร้อยละ 10.60 จากผลการสำรวจดังกล่าวน่าจะทำให้สามารถกล่าวได้ว่าในประเทศ

ไทยมีเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ด้านการอ่านอยู่จริง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเด็กกลุ่มนี้เพื่อช่วยให้สามารถจัดการศึกษาที่เหมาะสมมากขึ้นต่อไป

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุไว้ในมาตราที่ 10 หมวดที่ 2 เกี่ยวกับเรื่องสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาของบุคคล โดยเฉพาะบุคคลที่มีความบกพร่องด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ ตลอดจนผู้มีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพหรือไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลไว้ว่า ให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยให้จัดการศึกษาด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น ทำให้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูและผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาจะหันมาสนใจศึกษาหาความรู้และพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเหล่านี้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ด้านการอ่าน ซึ่งแม้จะยังไม่มีการวิจัยเกี่ยวกับจำนวนเด็กกลุ่มนี้ปรากฏอย่างเป็นทางการแต่เป็นกลุ่มที่น่าสนใจเนื่องจากความสามารถในการอ่านต่ำนั้นจะส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้วิชาอื่น ๆ และความรุนแรงของปัญหาการอ่านจะสะสมมากขึ้นเรื่อย ๆ หากไม่ได้รับการแก้ไขหรือช่วยเหลือแต่ต้น จึงจัดว่าเป็นปัญหาที่น่าเป็นห่วงมาก ปัจจุบันการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กกลุ่มนี้ยังไม่ค่อยได้รับความสนใจเท่าเด็กพิเศษกลุ่มอื่น เนื่องจากเด็กกลุ่มนี้เป็นเด็กที่มีระดับสติปัญญาอยู่ในเกณฑ์ปกติและเกณฑ์สูง ที่สามารถเรียนรู้วิชาอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการอ่านได้ จึงมักถูกละเลยไม่ได้รับความสนใจจากครูและผู้เกี่ยวข้องเท่าที่ควร จากการสัมภาษณ์แพทย์หญิงนิชรา เรืองคารกานนท์ (2543) แพทย์ประจำหน่วยพัฒนาการเด็ก ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู (2543) อาจารย์ภาควิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และสไมท์ (Smythe, 2543) ผู้เชี่ยวชาญของสมาคม British Dyslexia Association และคณะกรรมการมูลนิธิ The World Dyslexia Network Foundation ได้ข้อสรุปที่ตรงกันว่า นักเรียนกลุ่มนี้มักแอบแฝงอยู่ในชั้นเรียนปกติ หากครูสามารถคัดแยกเพื่อให้ความช่วยเหลือโดยจัดการสอนให้เป็นพิเศษแล้วก็จะสามารถช่วยให้นักเรียนกลุ่มนี้มีความสามารถในการอ่านได้ดีขึ้น และสามารถพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ

การที่จะให้ความช่วยเหลือหรือจัดการศึกษาแก่ผู้ที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้นั้น ครูและบุคลากรผู้เกี่ยวข้องควรทราบลักษณะอาการที่เป็นปัญหาของเด็กเสียก่อน เพราะการทราบถึงความบกพร่องของผู้มีปัญหาในการเรียนรู้ จะช่วยให้ครูและบุคลากรผู้เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและหาทางช่วยเหลือได้เหมาะสมยิ่งขึ้น สำหรับลักษณะความบกพร่องของผู้ที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้นั้นมีผู้ศึกษาหลายกลุ่ม ได้แก่ สมาคม Learning Disabilities Association of Ontario (1998) สมาคม British Dyslexia Association (1998) และทอมสัน (Thompson, 1998) ซึ่งพอจะสรุปลักษณะของความบกพร่องในการเรียนรู้ด้านการอ่านได้แก่ มีปัญหาในการเรียนอ่าน เขียน การสะกดคำ การจำ การจัดลำดับคำ การแปลความหมาย สัญลักษณ์ การใช้กล้ามเนื้อเล็กและมัดใหญ่ในการทำงาน การเคลื่อนไหว มีสมาธิสั้น ขาดความมั่นใจในตนเองและเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ผู้ที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ด้านการอ่านแต่ละคนจะมีปัญหามากบ้างน้อยบ้างแตกต่างกันไป เวสแมน (Westman, 1990) ได้จัดกลุ่มผู้ที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านตามลักษณะของความบกพร่องไว้เป็น 4 กลุ่มดังนี้

1. กลุ่มที่มีปัญหาเกี่ยวกับระบบการมองเห็น (Vestibulo-Cerebellar Dysmetria) อาการที่ปรากฏได้แก่ การอ่านแบบข้ามคำ
2. กลุ่มที่มีปัญหาในการมองเนื่องจากความผิดปกติในการมองเห็น (Visual-Spatial Dysgnosia) ผู้มีปัญหาในการอ่านกลุ่มนี้มักไม่สามารถจำคำที่มีลักษณะคล้ายกันได้ เขียนตัวอักษรกลับทาง สะกดคำผิด
3. กลุ่มที่มีปัญหาเกี่ยวกับการฟังและการพูด (Auditory-Linguistic Dysphasia) เป็นผู้ที่ไม่สามารถอ่านออกเสียงคำ อ่านไม่คล่อง มีปัญหาในเรื่องความจำและการฟัง ไม่สามารถบอกความหมายของคำที่เรียนไปแล้วได้
4. กลุ่มที่มีปัญหาเนื่องจากความบกพร่องในการประสานงาน ไม่สามารถเคลื่อนไหวได้คล่องตัว (Articulo-Graphic Dyspraxia) มักเป็นผู้ที่มีความสามารถในการเขียนไม่มีการเคลื่อนไหวหรือใช้กล้ามเนื้อไม่สัมพันธ์กัน อ่านในใจได้แต่อ่านออกเสียงไม่ได้

จะเห็นว่าปัญหาของผู้ที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้นั้นแตกต่างกันไป ผลการศึกษาของโบเดอร์พบว่าในจำนวนเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน (Dyslexia) ร้อยละ 62 เป็นเด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับการฟังและการเรียนรู้เกี่ยวกับภาษา (Auditory-Linguistic Dysphasia) ร้อยละ 13 เป็นเด็กที่มีปัญหาในการมองเนื่องจากความ

ผิดปกติในการมองเห็น (Visual-Spatial Dysgnosia) ร้อยละ 19 เป็นเด็กที่มีปัญหาหลาย ๆ ด้าน และร้อยละ 6 ไม่สามารถระบุได้ว่าอยู่กลุ่มใด (Boder & Jarrice,1982 อ้างถึงใน Westman,1990) จากจำนวนดังกล่าวทำให้ทราบว่าลักษณะปัญหาของเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ด้านการอ่านส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มที่ความผิดปกติด้านการฟังและการเรียนรู้เกี่ยวกับภาษา (Auditory-Linguistic Dysphasia) และจากการศึกษาความบกพร่องในการอ่านพบปัญหาสำคัญได้แก่ การที่เด็กมีความบกพร่องในเรื่องเกี่ยวกับเสียง (Phonological Deficit) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการออกเสียง การจำคำ การอ่าน การสะกดคำ และความเข้าใจในการอ่าน (Cornwall,1992; Swanson and Ramalgia,1992; MacDonald and Cornwall,1995) ความบกพร่องในเรื่องหน่วยเสียงยังเป็นข้อจำกัดในการเรียนรู้ และส่งผลต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจด้วย (Lyon,2000) นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้มักเป็นเด็กที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเองมีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ มีความสนใจในการเรียนต่ำและสมาธิสั้นอีกด้วย (British Dyslexia Association, 1997)

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการสอนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ด้านการอ่านพบว่าส่วนใหญ่มักศึกษาว่าจะสอนในแต่ละทักษะอย่างไร เช่น ศึกษาเรื่องการสอนเกี่ยวกับเรื่องเสียงของภาษา (Groisser,1991; Uhry, 1997; Chard,1999) ศึกษาเกี่ยวกับการสอนอ่าน (Goldsmith-Phillips,1991.) การแปล (Felton,1993; Das and others,1995) ความสามารถในการจำ (Breznitz,1997; Hill, 1999) การอ่านจับใจความ (Williams, 1998; Glaeser and Joan,1999; Rabren and others,1999) เป็นต้น นอกจากนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับการสอนแบบประสบการณ์ทางภาษา (Ezell-powell, 1995) ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวเป็นการศึกษาในต่างประเทศไม่แน่ว่วิธีการเหล่านั้นจะสามารถนำมาสอนวิชาภาษาไทยให้แก่เด็กไทยที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ด้านการอ่านให้สามารถอ่านภาษาไทยดีขึ้นได้ เนื่องจากภาษาไทยเป็นภาษาที่มีเอกลักษณ์แตกต่างจากภาษาอื่นมีพยัญชนะถึง 44 ตัว มีสระถึง 32 เสียง เสียงวรรณยุกต์ 5 เสียง และคำแต่ละคำที่ใช้ในภาษาไทยเป็นคำที่เกิดจากการนำพยัญชนะและสระมาประสมกัน และยังมีเรื่องเสียงของวรรณยุกต์เข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งสิ่งที่ซับซ้อนยากแก่การเรียนรู้ โดยเฉพาะในเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ซึ่งมีความสามารถในการรับรู้ด้อยกว่าเด็กปกติ นั้น ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์ (2543) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กกลุ่มนี้ ผู้จัดควรจัดโดยคำนึงถึงความสามารถ และความบกพร่องของเด็กเป็นสำคัญ

และควรที่จะต้องได้รับการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นพิเศษ เพื่อให้เด็กสามารถอ่านได้ดีที่สุดเท่าที่เขาจะทำได้ภายในระยะเวลาที่สั้นที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากเด็กต้องใช้การอ่านภาษาไทยเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ในสาขาวิชาอื่นต่อไป

ถึงแม้ว่ายังไม่สามารถสรุปได้แน่นอนว่าปัญหาความบกพร่องของเด็กกลุ่มนี้มีสาเหตุมาจากสิ่งใดแน่ แต่จากผลการศึกษาค้นคว้าที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ด้านการอ่านพบว่าเด็กมักมีปัญหาเกี่ยวกับ 1) กระบวนการเกี่ยวกับการออกเสียงตัวอักษรและความสัมพันธ์ของคำในประโยค 2) ความเข้าใจคำและวลี 3) การมองเห็น การรับรู้คำ 4) การอ่านจับใจความทั่วไป (Weaver,1994 อ้างถึงใน Mollica,1996) จากการสัมภาษณ์แพทย์ผู้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้และผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ ทำให้ผู้วิจัยเชื่อว่าการให้ความช่วยเหลือเด็กกลุ่มนี้ให้สามารถอ่านได้ดีขึ้นนั้นอาจทำได้โดยการกระตุ้นให้เด็กได้ใช้สมองทั้งสองซีกในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยการให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสหลาย ๆ ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการจัดการเรียนรู้แบบพหุสัมผัส (Multisensory Approach) โดยจะทำให้ร่างกายมีโอกาสได้ใช้ประสาทสัมผัสส่วนต่าง ๆ ในการรับรู้ประสบการณ์ การใช้ประสาทสัมผัสส่วนต่าง ๆ ทำกิจกรรมนั้นเกี่ยวข้องโดยตรงกับการทำงานของสมองและระบบประสาทหลายส่วน เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่าหากมนุษย์ใช้สมองส่วนใดทำงานอยู่เสมอจะทำให้สมองส่วนนั้นเจริญเติบโตมีการเจริญของเส้นใยสมองมากขึ้น การใช้ประสาทสัมผัสหลาย ๆ ส่วนในการรับรู้หรือรับประสบการณ์ใดประสบการณ์หนึ่งย่อมให้ผลต่อการรับรู้มากกว่าการใช้ประสาทสัมผัสเพียงด้านเดียว การใช้แนวทางในการจัดการเรียนการสอนแบบพหุสัมผัสยังเป็นการสอนที่ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนมากขึ้น การนำแนวการสอนนี้มาใช้ในการจัดการสอนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ จึงน่าจะช่วยให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

จากการศึกษาแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนแบบสื่อกลางการสอน (Mediated Instruction Approach) ซึ่งมาซาโนและเพนเตอร์ (Marzano and Paynter, 1994) เป็นผู้นำเสนอแนวคิดเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านและเขียน แนวคิดนี้มีรากฐานของความคิดมาจากการประยุกต์แนวคิดของ เฟอร์สไตน์ (Feuerstein) ผู้เสนอแนวคิดเรื่องประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านสื่อกลาง (Mediated learning Experience Approach) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนแก่เด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้และเด็ก

ที่เรียนซ้ำ โดยเสนอไว้ว่าครูสามารถช่วยส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ทักษะให้แก่ นักเรียนได้โดยมุ่งส่งเสริมทักษะเฉพาะต่าง ๆ ในขณะที่นักเรียนปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้อง กับความคิดเรื่องการพัฒนาทางปัญญา (Zone of Proximal Development) ในทฤษฎี คอนสตรัคติวิซของไวกอตสกี (Vygotsky) มาซาโนและเพนเตอร์เสนอว่า ในการสอนเพื่อ พัฒนาความสามารถในการอ่านออกเขียนได้นั้นควรผสมผสานแนวคิดแบบที่เน้นทักษะ และแบบเน้นการพัฒนาภาษาแบบองค์รวมเข้าด้วยกัน โดยมีความเชื่อว่านักเรียนจะสามารถ เรียนรู้ได้ดีขึ้นหากมีผู้ให้คำแนะนำที่ถูกต้องเหมาะสม โดยการกำหนดงานให้นักเรียนทำทีละ น้อยตามความสามารถของนักเรียน ซึ่งการที่นักเรียนสามารถทำงานให้สำเร็จได้ในแต่ละขั้น ตอนนั้นจะช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนมีความมั่นใจ และมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง มากขึ้น (Gramham & others, 1993 ; Saracoglu & Others, 1989) จึงสรุปได้ว่าลักษณะ การเรียนการสอนตามแนวคิดสื่อกลางการสอนนี้สอดคล้องกับความต้องการของเด็กที่มีความ บกพร่องในการเรียนรู้ด้านการอ่าน

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็ก ที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ด้านการอ่านเป็นเรื่องที่ควรให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง ประกอบกับในประเทศไทยไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัด การเรียนการสอนเพื่อพัฒนา ความสามารถในการอ่านสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องใน การเรียนรู้ด้านการอ่าน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะประยุกต์ใช้แนวคิดพหุสัมพันธ์และแนวคิด สื่อกลางการสอนเป็นหลักในการพัฒนารูปแบบการสอนอ่านสำหรับเด็กที่มีความ บกพร่องในการเรียนรู้ด้านการอ่าน เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียน ความคงทนในการเรียนรู้ การเห็นคุณค่าในตนเองและความสนใจในการเรียนของ นักเรียนกลุ่มนี้ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความ บกพร่องในการเรียนรู้ด้านการอ่านให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่ ตามศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของแผนการศึกษาชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบเรียนการสอนอ่านสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ด้านการอ่านตามแนวคิดพหุสัมพันธ์และแนวคิดสื่อกลางการสอน
2. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนอ่านสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ด้านการอ่านตามแนวคิดพหุสัมพันธ์และแนวคิดสื่อกลางการสอนที่มีต่อความสามารถในการอ่าน ความคงทนในการเรียนรู้ การเห็นคุณค่าในตนเองและความสนใจในการเรียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ด้านการอ่าน

สมมติฐานของการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยที่ทดลองเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการสอนด้วยวิธีที่เน้นเรื่องการรับรู้ การจำ ของเด็กพบว่าช่วยให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้น (Pinkard, 1999 cited in Hiebert and Pearson, 2000 :136; Dooley, 1994; White, 1986) และผลการศึกษาเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง ความสนใจในการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากงานวิจัยหลายเรื่องพบว่าการเห็นคุณค่าในตนเอง ความสนใจในการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กันในทางบวก (Gramham & others, 1993 ; Saracoglu & Others, 1989) ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะใช้แนวคิดในการสอนแบบพหุสัมพันธ์และแนวคิดการสอนอ่านแบบสื่อกลางการสอน เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ โดยมีสมมติฐานในการวิจัยดังนี้

1. นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนอ่านสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ด้านการอ่านตามแนวคิดพหุสัมพันธ์และแนวคิดสื่อกลางการสอนมีความสามารถในการอ่าน มีการเห็นคุณค่าในตนเองและความสนใจในการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง
2. นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนอ่านสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ด้านการอ่านตามแนวคิดพหุสัมพันธ์และแนวคิดสื่อกลางการสอนมีความสามารถในการอ่าน ความคงทน

ในการเรียนรู้ การเห็นคุณค่าในตนเอง ความสนใจในการเรียนภายหลังการทดลองสูงกว่านักเรียนที่อยู่ในกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ขอบเขตของการวิจัย

รูปแบบการเรียนการสอนอ่านสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ด้านการอ่านตามแนวคิดพหุสัมพันธ์และแนวคิดสื่อกลางการสอนนี้ใช้สำหรับสอนการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ด้านการอ่านในเรื่อง การสะกดคำ การอ่านออกเสียง และการอ่านเพื่อสรุปใจความสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ด้านการอ่าน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. ตัวแปรอิสระมี 1 ตัวแปร คือ รูปแบบการเรียนการสอนอ่าน ประกอบด้วย

1.1 รูปแบบการเรียนการสอนอ่านสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ด้านการอ่านตามแนวคิดพหุสัมพันธ์และแนวคิดสื่อกลางการสอน

1.2 รูปแบบการเรียนการสอนตามปกติ

2. ตัวแปรตาม มี 4 ตัวแปร ได้แก่

2.1 ความสามารถในการอ่าน

2.2 ความคงทนในการเรียนรู้

2.3 การเห็นคุณค่าในตนเอง

2.4 ความสนใจในการเรียน

ระยะเวลาในการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ใช้เวลาในการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนเป็นเวลา 15 สัปดาห์ ทำการทดลองสอนสัปดาห์ๆ ละ 4 วัน วันละ 1 ชั่วโมง

ข้อตกลงเบื้องต้น

ความสนใจในการเรียนของนักเรียนเกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูจัดขึ้นเป็นสำคัญ

นิยามศัพท์เฉพาะ

นักเรียนที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ด้านการอ่าน หมายถึง นักเรียนที่ผ่านการคัดแยกโดยการทดสอบระดับสติปัญญาโดยใช้แบบทดสอบ Draw a person และการสำรวจปัญหาในการเรียนโดยใช้แบบสำรวจปัญหาในการเรียนของ ผดุง อารยะวิญญู แล้วพบว่าเป็นนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาอยู่ในเกณฑ์ปกติแต่มีปัญหาในการด้านภาษาอยู่ในระดับต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 3 ของคะแนนที่ได้จากการทำแบบสำรวจปัญหาในการเรียน

รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามแนวคิดพหุสัมผัสและแนวคิดสื่อกลางการสอน หมายถึง รูปแบบการสอนอ่านที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยใช้แนวคิดพหุสัมผัสและแนวคิดสื่อกลางการสอนเป็นหลักในการพัฒนารูปแบบการสอนอ่านสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ด้านการอ่าน ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย การวิเคราะห์ผู้เรียน การกำหนดเนื้อหาและกิจกรรม ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล เพื่อพัฒนาความสามารถในด้านการอ่าน ความคงทนในการเรียนรู้ การเห็นคุณค่าในตนเองและความสนใจในการเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ด้านการอ่าน

รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามปกติ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนอ่านตามแนวการสอนแบบประสบการณ์ทางภาษา การสอนสะกดคำจากแบบฝึกในหนังสือเรียน การอ่านออกเสียงตามครู การฝึกการใช้ภาษาโดยการอ่านจากบัตรคำหรือการเล่นเกม

แนวคิดแบบพหุสัมผัส หมายถึง แนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยรับรู้ข้อมูลผ่านการใช้ประสาทสัมผัสหลายด้านคือ การรับรู้ทางตา ทางหู การสัมผัสโดยใช้นิ้วหรือฝ่ามือและการเคลื่อนไหวร่างกายในส่วนที่เป็นกล้ามเนื้อมัดใหญ่

แนวคิดสื่อกลางการสอน หมายถึง แนวคิดในการจัดการเรียนการสอนสำหรับใช้ ในการพัฒนาความสามารถในการอ่าน โดยครูให้คำแนะนำช่วยเหลือให้นักเรียนสามารถ ทำกิจกรรมและเรียนรู้ได้ในทุกขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนการสอนตามความสามารถ ของนักเรียนแต่ละคน มีหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคือ การแบ่งบทเรียน เป็นบทเรียนย่อยให้นักเรียนเรียนรู้ที่ละบทเรียนตามลำดับที่กำหนดไว้ มีการจัดช่วงเวลา ให้นักเรียนประยุกต์ใช้ความรู้ และนำเสนอผลงานตลอดจนประเมินผลงานของตนเอง และเพื่อน

ความสามารถในการอ่าน หมายถึง ความสามารถในการสะกดคำ อ่านออกเสียง และความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ด้านการอ่านที่เป็น กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ซึ่งวัดได้จากการให้นักเรียนทำแบบทดสอบความสามารถใน การอ่าน

ความคงทนในการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถของกลุ่มตัวอย่างในการระลึกถึง สิ่งที่เรียนรู้ไปแล้ว ซึ่งวัดหลังจากเสร็จสิ้นการทดลองแล้วเป็นเวลา 2 สัปดาห์ โดยใช้ แบบทดสอบความสามารถในการอ่านที่ใช้ในการทดสอบเมื่อเสร็จสิ้นการทดลอง

การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ทั้งใน ลักษณะที่เป็นภาพรวมทั้งหมดของตนเองและในส่วนประกอบย่อย ซึ่งประเมินได้โดยครู อ่านข้อคำถามจากแบบประเมินการเห็นคุณค่าในตนเองให้นักเรียนฟังและเลือกตอบ แล้วครูเป็นผู้บันทึกคำตอบ

ความสนใจในการเรียน หมายถึง ความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมการเรียน การสอน การเอาใจจดจ่อขณะทำงาน ความพยายามทำงานจนกระทั่งบรรลุจุดมุ่งหมายที่ กำหนดไว้ โดยพิจารณาจากการสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างทำกิจกรรมการเรียนการสอน ประเมินได้จากผลการสังเกตพฤติกรรมความสนใจ ในการเรียนของนักเรียนในขณะที่ทำกิจกรรมการเรียนการสอน โดยครูเป็นผู้สังเกตและ บันทึกผลการสังเกตในแบบสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงความสนใจในการเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนอ่าน แก่นักเรียนที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ให้สามารถพัฒนาการอ่านไปได้อย่างเต็มศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน
2. เป็นข้อความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนอ่านสำหรับครูและผู้สนใจในการสอนอ่านแก่นักเรียนที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ด้านการอ่าน